

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Факультет соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Міжнародні відносини та світова політика

для студентів

галузь знань	05 соціологія та поведінкові науки
спеціальність	054 соціологія
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	соціологічне забезпечення управлінських процесів
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	6
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Максим КАМЕНЕЦЬКИЙ

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

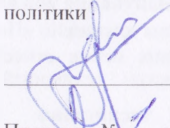
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2023

Розробник: Максим КАМЕНЕЦЬКИЙ, канд. іст. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики

ЗАТВЕРДЖЕНО

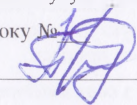
Зав. кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики

 Віктор КОНСТАНТИНОВ

Протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

Схвалено науково - методичною комісією Інституту міжнародних відносин

Протокол від «15» березня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії Олена ПРИЯТЕЛЬЧУК

Погоджено з науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2023 року №10

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – набуття студентами необхідних теоретичних, методичних та методологічних знань і практичних навичок їх застосування в виконанні висококваліфікованої аналітичної та викладацької роботи в галузі дослідження міжнародних відносин та світової політики. Практичне спрямування дисципліни передбачає виконання низки письмових робіт та участь у групових ігрових ситуаціях. Дисципліна спрямована на ознайомлення студентів з проявами та трактуваннями явища міжнародних відносин та світової політики.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- 1) успішне опанування дисциплін «Політологія»;
- 2) знання теоретичних основ сучасних міжнародних політичних процесів, сучасних інформаційних систем і технологій, критичне мислення.

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна передбачає вивчення теоретичних та практичних аспектів міжнародних відносин та світової політики в їх сучасному вигляді, основних підходів до дослідження міжнародних відносин, оволодіння сучасними знаннями і навичками аналізу світових політичних процесів. В предметному полі дисципліни на базі раніше отриманих студентами знань та вмій поднуються питання теорії та практики міжнародних відносин. Їх осмислення та адекватний аналіз можливі лише за умов комплексного погляду на міжнародні відносини. Особлива увага приділяється розгляду та аналізу особливостей та основних напрямів сучасних міжнародних відносин, визначенню закономірностей становлення, функціонування та змін, дій та взаємодій суб'єктів міжнародних відносин різних рівнів та структур у конкретних проявах в умовах глобального розвитку і в контексті світового політичного процесу.

Дисципліна складається з двох змістових частин.

Перший присвячений вивченню теоретичних та концептуальних підходів до пояснення явища міжнародних відносин та світової політики, провідним теоріям міжнародних відносин.

Другий – практичним проявам основних тенденцій у міжнародних відносинах та світовій політиці, які спостерігаються у новітній історії та сучасній міжнародній політичній практиці.

4. Завдання (навчальні цілі):

- Знати основні підходи до визначення явища міжнародних відносин, способи трактування процесів, які відбуваються на міжнародному рівні.
- Мати стійке уявлення про базові правила аналізу міжнародних відносин.
- Розуміти основні принципи, які лежать в основі визначення явища міжнародних відносин, міжнародної політики, міжнародно-політичної суб'єктності, а також проблеми, які детермінують міжнародно-політичні процеси

Дисципліна спрямована на формування компетентностей:

- СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.
- СК09. Здатність прогнозувати розвиток соціальних процесів в організаціях, галузях та регіонах.
- СК13. Здатність прогнозувати тенденції розвитку структур менеджменту і маркетингу в умовах суспільних змін та глобальних трансформацій

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1	Знати:			
1.1	основні теоретичні проблеми міжнародно-політичної науки, методи дослідження нею свого об'єкту.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	опитування, виконання індивідуальних аналітичних робіт, контрольний тест	3%
1.2	процес формування явища міжнародних відносин та парадигми його дослідження.	лекція, практичне заняття, самостійна робота		3%
1.3	особливості міжнародної системності, критерії побудови міжнародних систем.	лекція, практичне заняття		4%
1.4	основні параметри дискусій відносно тенденцій розвитку міжнародних відносин.	лекція, практичне заняття		5%
1.5	основні парадигми, наукові школи, підходи до дослідження міжнародних відносин та світової політики.	лекція, практичне заняття		4%
1.6	зміст сучасних наукових поглядів на характер світової політики, на процеси, що відбуваються як на глобальному, так і на регіональному рівнях, в різних регіонах, основні тенденції та проблеми, які їй притаманні.	лекція, практичне заняття		3%
1.7	закономірності та головні тенденції сучасного світового розвитку, його рушійні сили, варіанти становлення нової міжнародної політичної ситуації.	лекція, практичне заняття		3%
2	Вміти:			
2.1	використовувати теоретичні положення міжнародно-політичної науки для аналізу міжнародних відносин і світової політики.	практичне заняття, самостійна робота	виконання індивідуальних аналітичних робіт	4%
2.2	використовувати системний підхід до аналізу міжнародно-політичних проблем.	практичне заняття, самостійна робота		3%
2.3	узагальнювати та систематизувати основні положення та висновки світової наукової думки про міжнародні відносини.	практичне заняття, самостійна робота	опитування, виконання індивідуальних аналітичних робіт, дискусія, виступ-захист варіанту політичного рішення	3%
2.4	виявляти інтереси різних акторів світової політики та аналізувати їх діяльність на світовій арені, критично оцінювати різні теоретичні школи і підходи, які існують в цій галузі	практичне заняття, самостійна робота		3%
2.5	структурувати проблему і виокремлювати основоположні фактори при аналізі ситуацій в різних галузях міжнародного життя.	лекція, практичне заняття		5%
2.6	давати наукову оцінку міжнародно-політичним подіям.	практичне заняття, самостійна робота		4%
2.7	вміти викласти проблему і підходи до її рішення в різних видах документів (реферат, аналітична довідка, сценарні варіанти розвитку подій та ін.) а також представляти їх у доповідях і науково-практичних дискусіях.	практичне заняття, самостійна робота		4%

2.8	проводити базові інформаційно-аналітичні дослідження у галузі міжнародних відносин.	практичне заняття, самостійна робота	виконання індивідуальних та колективних аналітичних робіт	3%
2.9	узагальнювати та аналізувати міжнародну інформацію, моделювати ситуації у міжнародних відносинах, здійснювати аналіз криз та конфліктів у міжнародних відносинах.	практичне заняття, самостійна робота	виконання індивідуальних та колективних аналітичних робіт	3%
2.10	прогнозувати можливі наслідки подій міжнародного характеру.	практичне заняття, самостійна робота		3%
3	Отримати базові комунікативні навички:			
3.1	взаємовідносин між аналітиком та замовником/адресатом аналітичного продукту.	практичне заняття, аналітична доповідь.	виконання аналітичних робіт, презентація	10%
3.2	в процесі групового вирішення актуальних проблем та вироблення рекомендацій для прийняття зовнішньополітичного рішення	дискусія, вирішення конкретних задач та ситуацій		
4.1	Підготувати аналітичну довідку на самостійно обрану тему та представити її ключові положення у формі індивідуального виступу.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	індивідуальний виступ	15%
4.2	Підготувати аналітичний огляд інформаційних джерел на запропоновану тему (колективний проект)	лекція, практичне заняття, самостійна робота	презентація	15%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1-1.3	1.4-1.7	2.1-2.3	2.4-2.7	2.8-2.10	3.1-3.2	4.1	4.2
ПРН03 Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі		+						+
ПРН14 Застосовувати теоретичні підходи та методологію аналізу до діагностики та вирішення організаційних та регіональних проблем			+		+	+		
ПРН18 Організувати і проводити моніторинг та діагностику соціальних процесів, проводити експертизи та оцінювання програм соціального розвитку та соціального стану організацій, регіонів тощо	+				+		+	

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами написання письмової контрольної роботи та аналітичних робіт, презентації та захисту індивідуальної та колективної

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – 1.1 – 1.7 (знання) – 25%;
- результати навчання – 2.1 – 2.10 (вміння) – 35%;
- результати навчання – 3.1 – 3.2 (комунікація) – 10%;
- результати навчання – 4.1 – 4.2 (автономність та відповідальність) – 30%

- підсумкове оцінювання: залік

7.2. Організація оцінювання:

Курсом передбачена 2 змістовні частини Заняття проводяться у вигляді лекцій, практичних занять, презентацій Завершується дисципліна – заліком. Залік виставляється студенту за результатами роботи впродовж семестру. Залік виставляється за результатами роботи протягом семестру і не передбачає окремої форми контролю. При отриманні результуючої підсумкової кількості балів від 60 до 100 балів студенту виставляється **зараховано**

Оцінювання усіх видів робіт здійснюється впродовж семестру, включаючи самостійну роботу та виконання індивідуальних і колективних завдань, які формуються для команди, як правило, з 3-х осіб. Після завершення відповідних тем, проводиться письмова контрольна робота та у письмовому вигляді оформляються аналітичні документи певного типу Для визначення рівня досягнення результатів навчання, передбачених пунктами 2 та 4 студенти презентують результати свого дослідження та демонструють набуті навички.

Види робіт	Мін 60 балів	Мак 100 балів
Робота на практичних заняттях ПРН 1-1.7,2.1-2.10	36.x7=21	56.x7=35
Написання самостійних робіт, в тому числі виконання групових проектів відбувається при підготовці до практичних занять за темами 3, 7, 9 і надсилається на електронну пошту викладача ПРН 2.3-2.10,3.1,3.2	56.x3=15	86.x3=24
Презентація індивідуальної аналітичної доповіді відбувається на останньому практичному занятті ПРН 3.1,3.2,4.1,4.2	96.	156.
Контрольний тест відбувається в системі Moodle і призначається за домовленістю зі студентами після вивчення першої змістовної частини ПРН 3.1,3.2	36.	66.
Підсумкова контрольна/залікова робота відбувається в системі Moodle і призначається за домовленістю зі студентами після вивчення другої змістовної частини ПРН 1.1-1.10,2.1-2.10,3.1,3.2,4.1,4.2	126.x1=12	206.x1=20

ТИПОВІ ЗАВДАННЯ:

Бліц - опитування Варіант 1 (зразок)

1. Що таке міжнародні відносини?
2. Що відрізняє міжнародні відносини від інших видів суспільних відносин?
3. Чим інтеграція відрізняється від інших видів міжнародного співробітництва?

Ситуативний тест (зразок)

1. Раймон Арон порівнював міжнародні відносини зі _____
2. З точки зору _____ (теоретичний напрям), проблему виникнення воєн слід розглядати як проблему недосконалості системи відносин.
3. Перший варіант загального вічного миру був запропонований (ким?) _____
4. Теорія, відповідно до якої держави прагнуть досягти своїх національних інтересів називається _____
5. _____ доводив, що правителі можуть і не дотримуватися своїх обіцянок, якщо вважають, що це ознака слабкості.

6. За характером взаємодії з навколишнім середовищем системи поділяються на _____ та _____.
7. ООН ніколи не розглядалась суб'єктом міжнародних відносин представниками школи _____.
8. _____ – відсутність верховної влади, яка має легітимне право на примус або насильство.
9. _____ – спосіб організації зв'язків між елементами системи.
10. Вперше ідею створення універсальної міжнародної організації висловив _____ у _____ ст.

Завдання підсумової контрольної роботи

Варіант 1. (зразок)

- В чому полягають основні розбіжності між політичним реалізмом та ідеалізмом.
- Доведіть або спростуйте:
Політичний реалізм визнає можливість регулювання міжнародного співтовариства на основі моральних норм.
- Що таке «дилема безпеки»?

Варіант 2. (зразок)

- У чому, на вашу думку, полягали основні причини інституціалізації міжнародних відносин?
- Визначте основні риси Вестфальського світоустрою. Які з них залишаються до сьогодні.
- Які чинники вплинули на ідею створити Лігу Націй?

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і практичних занять

№ п/п	НАЗВИ ТЕМ	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1. Теоретичні концепції міжнародних відносин				
1.	Міжнародні відносини як феномен суспільних відносин. Проблеми міжнародних відносин в історії суспільно-політичної думки	2	4	6
2.	Теорії міжнародних відносин.	2	2	4
3.	Проблема суб'єктності у міжнародній політиці та міжнародному праві	2	2	4
4.	Система та структура міжнародних відносин. Поняття світової політики	2	2	4
2. Сучасні міжнародні відносини та світова політика.				
5.	Типи процесів у міжнародних відносинах.	2	2	2
6.	Інституціалізація міжнародних відносин. Універсальні міжнародні організації	2	2	6
7.	Спеціалізовані та регіональні міжнародні організації та міжнародні угоди	2	2	4
8.	Міжнародні конфлікти. Локальні та глобальні міжнародні конфлікти	2	2	6
9.	Способи запобігання та редукування міжнародних конфліктів. Нові загрози міжнародній безпеці	2	4	4
10.	Глобальні проблеми сучасних міжнародних відносин.	2	2	6
ВСЬОГО:		20	24	46

Загальний обсяг 90 год., в тому числі

Лекцій – 20 год.

Практичні – 24 год.

Самостійна робота - 46 год.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

а) основна:

1. Міжнародні відносини та світова політика: підручник/кер. авт. кол. В.Ю. Крушинський; за ред. В.А. Манжолі. – К.: «Знання», 2014. – 662 с.
2. Капітоненко М.Г. Міжнародні конфлікти : навч. посіб. / М. Г. Капітоненко. - К. : Либідь, 2009. - 352 с.
3. Міжнародні системи і глобальний розвиток: Підручн. / Кер. авт. кол. О. А. Коппель. — К. «Знання», 2014. — 526 с.
4. Теорія міжнародних відносин / Микола Капітоненко. – Чернівці: Книги – XXI, 2019. – 272 с.
5. Україна в європейському безпековому просторі: монографія / В.А. Манжолі, О.Л. Хилько, С.О. Божко, В.М. Вдовенко; кер. авт. кол. В.А. Манжолі; за ред. В.В. Копійки. – К.: Видавничо – поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 512 с.
6. Ялтинсько – Потсдамська система міжнародних відносин: факти, події, коментарії: навч. посібник / В.А. Манжолі, В.Ю. Крушинський, К.: ВЦ «Академія», 2020. – 224с.
7. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин: підручник / В.А. Манжолі, В.Ю. Крушинський, С.В. Андрущенко та ін., кер. авт. кол. В.А. Манжолі; за ред. Л.В. Губерського. – К.: Видавничо – поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 512 с.
8. Baylis J., Smith S., Owens P. The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations. NY: Oxford University Press, 2017.

б) додаткова:

1. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин. Підручник -К: Київський університет.-2008.-512 с.
2. Каменецький М.С., Суботін А.А. Теорія міжнародних відносин. Посібник-хрестоматія - К. Київський університет, 2007.
3. Дюрозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. 1995.
4. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: заснування і етапи формування. – К., 2001.
5. Близький Схід: міжнародна безпека, регіональні відносини та перспективи для України / Відп. Ред. Б.О.Парахонський. – К., 2008.
6. Коппель О.А. Перська затока: проблема безпеки в 80-ті-90-ті роки. — К., 1998.
7. Галака С.П. Проблема нерозповсюдження ядерної зброї у міжнародних відносинах: Монографія. – К., 2002.
8. Асиметрія міжнародних відносин. Під ред. Г.М.Перепелиці, О.М.Субтельного -К Стилюс, 2005.
9. Mearsheimer, John/ The Tragedy of Great Power Politics. – New York: Norton, 2001 – 555 p
10. Nye J., Welch D. Understanding Global Conflict and Cooperation^ An Introduction to Theory and History (8 edition)
11. Pollock P. The Essentials of Political Analysis. – Washington: CQ Press, 2009.
12. Kang D. American Grand Strategy and East Asian Security in the Twenty First Century/ - Cambridge: CambridgeUniversity Press, 2017.
13. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. К.: Наш формат, 2017. 320 с.
14. Кіссінджер Г. Дипломатія. К.: КМ-Букс, 2018. 864с

Питання на залік

1. Основні міжнародні конфлікти другої половини ХХ ст.
2. Соціально-політична природа міжнародних відносин.
3. Загальна характеристика ООН.
4. Структура системи міжнародних відносин
5. Англосаксонський напрям геополітики
6. Моделі інтеграційних процесів
7. Основні відмінності між Лігою Націй та ООН.
8. Зовнішньополітична діяльність суб'єктів МВ
9. Види й форми міжнародних відносин.
10. Силова політика в умовах сучасних МВ.
11. Приклади сучасних інтеграційних об'єднань.
12. Суб'єкт міжнародних відносин: концепції та класифікації.
13. Підходи до пояснення міжнародної інтеграції
14. Карибська криза.
15. Проблема Косово в сучасних міжнародних відносинах.
16. Типологія міжнародних конфліктів.
17. Силовий потенціал держави.
18. Ознаки міжнародного тероризму.
19. Система міжнародних відносин, її компоненти й основні характеристики.
20. Основні заходи протидії міжнародним конфліктам.
21. Основні способи протидії міжнародному тероризму.
22. Поняття міжнародної інтеграції.
23. Проблеми методології у дослідженнях міжнародних відносин.
24. Природа міжнародного конфлікту.
25. Концепції, що пояснюють явище міжнародного тероризму.
26. Міжнародне право у сучасних міжнародних відносинах.
27. Причини та наслідки I світової війни.
28. Співвідношення внутрішньої та зовнішньої політики.
29. Причини та наслідки II світової війни.